

Föreningen Svenskbyborna

Nyhetsbrev vintern 2018

Hej!

Här kommer det ett nyhetsbrev fullt med information!

Vill du ha koll på vad som händer i föreningen? Läs vår hemsida och gå med i Svenskbybornas facebookgrupp, där aktuella händelser ständigt kommer in.

Högtidsdagen 1 augusti

Högtidsdagen firades som vanligt i Roma. Kyrkklockorna kallade oss till gudstjänst, 88 år efter att svenskbyborna kom hem till Sverige. Gudstjänsten leddes av Staffan Beijer. På eftermiddagen hölls sedvanligt årsmötesförhandlingar.

Styrelsen hade förslag på moderniserade stadgar, men förslaget röstades ner av årsmötet. Så vi fortsätter som tidigare.

Årsmötesprotokoll och årsredovisningen finns på hemsidan.

Svenskbygården 40 år

Då Svenskbygården firade 40 år installerades en minnestavla Svenskbygården, över tillkomsten av vår fina mötesplats på Gotland.

Svenskbybornas Museum

Under sommaren höll Svenskbymuseet öppet med hjälp av ett par ungdomar, Emma Johansson och Christian Hoas som såg till att de tekniska delarna i museet och caféet fungerade. De kunde också guida besökarna genom utställningen. Som vanligt ställde frivilliga föreningsmedlemmar upp som värddar och bidrog med värdefull kunskap och erfarenheter. Vi hade 313 besökare från när och fjärran som var mycket nöjda med sina besök.

Höstträff på ön

Festkommittén ordnade en trevlig höstträff i Halla bygdegård. Det bjöds på borsjtj och hembakat bröd. Till kaffet berättade Jörgen Hedman höll om de "Röda och vita i Gammalsvenskby på 1920-talet". Sven Bjerlestam berättade livaktigt om föreningens viktiga hjälparbete i byn och Lars Thomsson informerade om regionens demokratiprojekt. Festkommittén ordnade lotteri och Sven hade med sig ketchup från Chumak i Ukraina, som tillsammans inbringade 5200 kr till byn! Stort tack till våra föreläsare och festkommittén med Lilian Jakobsson i spetsen.

Svenskbybornas adventssamling

Ett fyrtiotal personer hade hittat upp till EFS Betlehemskyrkans församlingssal, där svenskbybornas adventssamling i Stockholm ägde rum, den 9 december 2017.

Hammarbykyrkan var fullbokad så denna gång fanns varken kyrksal eller vår svenskbypräst, Staffan Beijer, tillhands. Istället kom Kjell Knutas upp från Västergötland och höll i den inledande adventsandan, vilket vi är mycket glada för. Vid efterföljande kaffe och smörgås framfördes hälsningar bl.a. från ordf. Sofia Hoas, som tyvärr inte kunde närvara, och från några Estlandssvenskar som deltog i samlingen. Jörgen Hedman höll ett intressant och uppskattat föredrag om "Röda och vita i Gammalsvenskby på 1920-talet".

Samlingen avslutades med att vi sjöng några traditionella julsånger, bl.a. "Hell dig julafton, härliga klara". Trots alla avvikelser från den vanliga ordningen kändes det som att det blev en fin samling där alla bidrog till den goda och trevliga stämningen. Ett stort tack till alla som hjälpte till med allt praktiskt! Frågan är nu öppen: Var och När ska 2018 års adventssamling hållas? Det får vi återkomma till!
Av Britta Hoas och Ingegerd Hasbar

KALENDARIUM

sista torsdagen varje månad

Fika i Svenskbygården

(25/1, 22/2, 29/3, 26/4, 31/5)

Vi träffas mellan kl 14-16 ca och njuter av gott kaffebröd. Svenskbygården på Gotland.

28 mars Filmpremiär filmen "Lida"

Stockholm, se mer info på hemsidan.

April Visning filmen "Lida" i Visby

Filmen om Lidia Utas visas i Visby

se mer info på hemsidan

21 april I 10:00 Vårstädning

Vårstädning och trädgårdsarbete i Svenskbygården, smörgåstårta till alla.

25 april- 2 maj Resa till Gammalsvenskby

Resa till Gammalsvenskby med K-E Tysk.

Se annons, längst ner på denna sida.

1 maj Familjedag på Svenskbygården

Se mer information på hemsidan.

27 juni 12 augusti Svenskbymuseet öppet

Svenskbymuseet öppet tis-sön 13-16

augusti-september öppet söndagar 13-16

(Abonnerat och stängt den 21/7)

1 augusti Högtidsdagen i Roma

10.00 Gudstjänst, c:a 13.30 årsmöte

Oktober Höstträff på Gotland

December Höstträff i Stockholm

Svenskbybornas mattraditioner

Studiecirkel.

Anmäl intresse till Anki Wallin på 070-

7442017, ac.wallin@hotmail.com

Res till Gammalsvenskby!

Den 25/4-2/5 2018 ordnas en gruppresa till Gammalsvenskby av Karl-Erik Tysk. Karl-Erik har varit i byn ett 50-tal gånger och har mycket gedigen kunskap om byn och Ukrainas historia. Resan går via vackra staden Odessa. Passa på att åka till byn och träffa de härliga människorna där och se hur de lever.

En upplevelse för livet!

Anmälan till Karl-Erik Tysk,

070-213 20 44, karlerik.tysk@gmail.com.

Dags att betala medlemsavgift

Intresset för Svenskbyborna ökar och glädjande nog har medlemsantalet ökat något, tack vare er. Vi ber vi er fortsätta att värva fler medlemmar bland nära, kära och andra ni vet skulle vara intresserade.

Ju fler vi blir desto bättre för framtiden!

2017 hade vi 670 enskilda medlemmar.

Årsavgiften är 150 kr per person, hemmavarande barn 50 kr dock högst 350 kr (familj boende på samma adress.)

Betalas till pg 187879-2 eller swisha till 123 225 22 86.

Kom ihåg att skriva namn och aktuell adress.

Svenskundervisning i Svenskbyn

Föreningen har fått fortsatt ekonomiskt stöd med 60 000 kr från "Oscar Ekmans stiftelse" för att fortsätta med svenskundervisningen i byn 2018. Larissa Belei har undervisning två gånger i veckan, eleverna studerar som tidigare på sin fritid. Det är en ungdomsgrupp och en vuxengrupp.

Vi har också fått pengar till att fortsätta utbytet mellan Sverige och byn, så att det skapas goda relationer för framtiden och att eleverna får möjlighet att träna på sin svenska.

Till första augusti hade vi t.ex delar av svenskklassen på besök, som sjöng på högtidsdagen och förgyllde tillvaron.

DNA-projektet

Vi hade hoppats kunna redovisa resultat i detta nyhetsbrev, men det kommer ta ytterligare ett tag innan vi kan göra det. Uppsala universitet håller dock på som bäst med analyserna.

Det ska bli fantastiskt spännande att få reda på om det blir några intressanta resultat. Universitet kommer att ge ut en publikation i ämnet och vi hoppas också kunna ge ut en bok med Göran Svedberg som författare, för att dokumentera hela projektet.

Vi uppdaterar projektet kontinuerligt på nätet.

Föreningen har fått ett stort arv

Nu är det klart att Föreningen Svenskbyborna har fått ett betydande arv, närmare 3,2 miljoner kronor av Gunvor Larsson Utas.

Gunvor var gift med Jan Utas och blev en sann svenskbyvän som var en anlitad föreläsare om svenskbybor. Hon besökte Dagö och Gammalsvenskby samt tillsammans med Jan svenskbygderna i Kanada.

Gunvor köpte och skänkte brudkronan till Föreningen Svenskbyborna 1960 samt instiftade Jan Utas svenskbybofond avsedd att användas till Svenskbygården på Gotland. Hon blev 93 år.

Pengarna kommer att förvaltas för att säkra Svenskbygården och dess verksamhets framtid. Pengarna kommer väl till pass då föreningen under 2018 ska ansluta sig till kommunalt vatten och avlopp.

Svenskbygården behöver också underhållas med målning av såväl de vitkalkade väggarna som trädetaljerna. Enligt förslag från medlemmar har styrelsen tänkt att måla dörrar, fönster och gavelspetsar blå, istället för dagens bruna färg. Samma kulör på blå som i historisk tid har använt i Gammalsvenskby.

Svenskbygården förtjänar att synas och ta plats och vittna om vårt ursprung i Gammalsvenskby. Det är också trevligt att göra förbi-passering nyfikna på att komma in och besöka oss.

Har ni frågor och funderingar kring detta, hör av er till styrelsens Mattias Jakobsson.

En del av pengarna är tänka till katalogisering och digitalisering av föreningens föremål, arkiv och bilder, ett oerhört viktig och stort arbete.

En förstudie är redan igång, för att få en uppfattning om omfattning och hur det ska göras på bästa sätt.

Detta är ett arbete som vi länge har velat komma igång med för att säkra vårt arv för framtiden och göra det tillgängliga för alla intresserade.

Byborna behöver fortsatt hjälp!

Byborna har det tungt i spåren av kriget i östra Ukraina och drabbas hårt av landets usla ekonomi. De har svårt att bekosta kolet som värmer husen och nödvändiga mediciner. Hjälpbehovet av hjälp är stort. Föreningen garanterar att pengarna kommer fram och de redovisas noggrant. Föreningens insamlingar har under året givit pengar till ålderdomshemmet, förskolan och enskilda behövande. Även 100 kr är till stor hjälp till någon i byn! Eller bli månadsgivare!

Sätt in pengar på pg 187879-2 eller föreningens swish 123 225 22 86.

Luciafirande med svenskklassen på ålderdomshemmet. Marina Buskas var Lucia. Foto Sven Bjerlestam

Tack för gåvor till byn

Tack alla medlemmar som skänkt gåvor till Gammalsvenskby på olika sätt. Vi vill särskilt uppmärksamma kyrkliga syföreningen i Gammelgarn och Östergarn som skänkte pengar så bl.a. alla sängliggande fick matpaket till jul.

Vi vill också tacka Stenbrohults församling i Älmhults kommun för den gåva på 10 000 kr som deras adventskonsert inbringade i en fullsatt kyrka den 19 dec. 2017. Jan Ragnarsson talade om sina rötters historia och berättade om situationen nere i byn.

Vi har också fått in en anonym gåva på 50 000 kr som främst ska gå till barnen och de äldre. Gåvorna kommer oavkortat gå till de behövande i byn som kommer att göra en livsavgörande skillnad för varje individ. Tack alla!

Nya filmen "Lida" till Gotland i vår!

LIDA

Med ett impressionistiskt, färgrikt och ytterst vackert filmspråk tecknar Anna Eborn ett levande porträtt av en utdöende svenskbygd i Ukraina och de människor som lever där idag. På en liten plats där tiden tycka ha stått stilla finns gammal svenskbygd kvar och där bor 81-åriga Lida på ett äldreboende. Hon är en av de sista som pratar svenska. Hennes liv har präglats av 1900-talets krig och omflyttningar, men trots svåra prövningar som splittrat familjen, är hon levande och förälskad i en rysk man. Genom filmen skapas också kontakt med sonen Arvid som bor i Sankt Petersburg och som Lida inte sett på över 40 år. Det förgångna är kännbart och högst påtagligt i denna stillsamma berättelse som väcker tankar och ställer frågor om människors livsvillkor och öden.

Filmen hade premiär på Göteborgs filmfestival i januari 2018 och kommer att visas på folkets bio runt om i landet. Under våren hoppas Föreningen Svenskbyborna få till filmvisningar i Visby, där regissören Anna Eborn medverkar. Hon kan då berätta mer om filmen och processen som tagit sju år. Om möten med människor, tankar som väckts i henne och konstnärliga val under arbetsprocessen. Filmen har premiär i Stockholm den 28 mars.

Håll utkik på Svenskbybornas hemsida och annonser i dagspress.om tid och plats!

Demokratiprojektet

Demokratiprojektet mellan Region Gotland och bysovjeten i Zmijivka utvecklas över all förväntan. Styrgruppen som huvudsakligen jobbar med demokratiaspekterna och jordbruksprojektet har nu hållit på i 1,5 år. Det innebär att halva projekttiden redan passerat. Sedan 6 månader tillbaka rullar också ett turistprojekt. Vi har gjort två utbildningsveckor i byn, dels hösten 2016 och senast en i september 2017. I mitten av mars 2018 åker fem stycken ned för att genomföra en extra utbildningsinsats. Därefter kommer ca 15 st. från byn till Gotland i maj 2018. Projektet gör att de börjar samarbeta i byn. De arbetar fram basuppgifter som t.ex. jordfördelning, markanalyser, marknader för nya grödor, demokratisk uppbyggnad och skapar en hemsida mm. De har nu bildat två demokratiskt tillsatt kommittéer, en för jordbruk och en för turism, vilket är huvudmålet med projekten. Överlag är jag väldigt imponerad av deras engagemang för sin bys utveckling, här har vi något att lära.

Lars Thomsson, projektsamordnare

Lidia Utas som filmen handlar om, foto Sofia Hoas